

VUODEN 2022 TALOUSARVION JA VUOSIEN 2023 - 2024 TALOUSSUUNNITELMAN LAADINTAOHJE

Sisällysluettelo

1. Aikataulu ja prosessin vaiheet
2. Tilinpäätös 2020
3. Talousarvio 2021
4. Talousarvio 2022 laatimisen lähtökohdat
5. Käyttötalous
  - 5.1 Toiminnalliset muutokset
  - 5.2 Toiminnalliset tavoitteet
  - 5.3 Raami
  - 5.4 Henkilöstömenot
6. Investoinnit
7. Talousarvion tekninen toteutus
  - 7.1 Talousarvion rakenne
  - 7.2 Talousarvioesitysten teko
8. Liitteet

1. Aikataulu ja prosessin vaiheet

Vuoden 2022 talousarvion ja vuosien 2023 - 2024 taloussuunnitelman laadinta etenee seuraavassa järjestyksessä:

* Kh: talousarvion Raami toimitelmittain	6.9.2021
* Lautakuntien talousarvioesitykset	11.10.2021
* Kaupunginvaltuuston seminaari	18.10.2021
* Kaupunginhallituksen käsittely	29.11. - 1.12.2021
* Kaupunginhallituksen esitys valtuustolle	1.12.2021
* Kaupunginvaltuuston käsittely	13.12. 2021
* Talousarvion täytäntöönpano-ohjeet	tammikuu 2022
* Lautakuntien käyttösuunnitelmien vahvistaminen	tammi-helmikuu 2022

2. Tilinpäätös 2020

Vuoden 2020 tilinpäätös sekä Kankaanpään että Honkajoen osalta oli taloudellisessa mielessä huomattavasti parempi kuin talousarviossa oli ennakoitu. Verotuloarvio alittui, mutta valtionosuuksien kautta saadut koronatuot ylittivät reilusti vajeen. Tilikaudelta 2020 muodostui ylijäämää yhteensä 3,6 M€ (Kankaanpää 3,05 ja Honkajoki 0,59). Tämä ei kuitenkaan riittänyt aiempien vuosien alijäämien kattamiseen ja vuoden 2020 lopussa **kattamatonta alijäämää on yhteensä 2,09 M€** (Kankaanpää 0,57 ja Honkajoki 1,52).

3. Talousarvion toteutuma VI 2021

Vuoden 2021 alusta lukien Honkajoen kunta liittyi Kankaanpään kaupunkiin. Vuoden 2021 talousarvio on laadittu ”uudelle” Kankaanpään kaupungille, joka sisältää toiminnan myös entisen Honkajoen osalta. Toiminnat on yhdistetty ja organisaatiota täsmennetty ja uusiakin toimintoja on tullut mukaan (mm. maatalouslomitukset).

Talousarvio 2021 on laadittu tulokseltaan 4,0 M€ positiiviseksi. Tämä sisältää myös arvioidun katuvaloverkon myynnistä kirjattavan kirjanpidollisen voiton 1,76 M€. Lisäksi kuntaliitoksesta saadaan valtiolta kuntaliitosavustusta 3,5 M€, josta 1. erä 1,4 M€ on saatu vuonna 2021. Kaksi erää à 1,05 M€ saadaan vuosina 2022 ja 2023.

Kesäkuun lopun toteutumaraportin perusteella voidaan todeta toiminnan ja talouden toteutuneen suunnitelman mukaan ja ennustaa talousarvion toteutuvan myös loppuvuoden osalta suunnitellusti.

4. Talousarvion 2022 laatimisen lähtökohdat

Verotuloennuste

Tuorein kuntaliiton laatima kuntakohtainen verotuloennuste on saatu 30.8.2021. Edellinen ennuste saatiin 14.5.2021. Tuorein ennuste on vuoden 2021 osalta 0,78 M€ parempi kuin se syksyn 2020 ennuste, jonka mukaan vuoden 2021 talousarvion verotulokohta on arvioitu.

Verotuloennuste tuleville vuosille:

Kankaanpää

1 000 €

S

30.8.2021

Yhteenveto						
TILIVUOSI	2019	2020	2021**	2022**	2023**	2024**
Verolaji						
Kunnallisvero	38 050	39 033	40 266	40 222	20 245	20 480
<i>Muutos %</i>	0,8	2,6	3,2	-0,1	-49,7	1,2
Yhteisövero	3 151	3 420	4 630	3 438	2 531	2 496
<i>Muutos %</i>	-2,7	8,5	35,4	-25,7	-26,4	-1,4
Kiinteistövero	4 173	3 839	4 339	4 173	4 173	4 173
<i>Muutos %</i>	2,4	-8,0	13,0	-3,8	0,0	0,0
VEROTULO KIRJAT- TAVA	45 374	46 292	49 235	47 834	26 949	27 149
<i>Muutos %</i>	0,7	2,0	6,4	-2,8	-43,7	0,7

Vuonna 2023 aloittavat hyvinvointialueet vaikuttavat verotuloennusteeseen siten, että kunnallisverosta leikataan 12,39 %-yksikköä. Tämä on huomioitu ennusteessa. Pitää kuitenkin muistaa, että hyvinvointialueen valmistelun edetessä em. leikkausprosentti tarkentuu ja em. luku ei ole lopullinen.

Vuoden 2022 verotuloennuste on 0,67 M€ parempi kuin voimassa olevassa taloussuunnitelmassa vuodelle 2022 arvioitu.

Valtionosuusennuste

Peruspalvelujen laskennallinen valtionosuustuloarvio perustuu valtiovarainministeriön keväällä 2021 tekemään kuntakohtaiseen valtionosuuslaskelmaan. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriön kautta tuleva valtionosuus on arvioitu saman suuruiseksi kuin vuonna 2021.

Valtionosuustuloarvio täsmentyy syksyn aikana; mm. valtion budjettiriihessä 7.-9.9.2021 päätettävät linjaukset vaikuttavat kuntien valtionosuuksiin. Päätökset vuoden 2022 valtionosuuksista saadaan vasta vuoden lopussa sen jälkeen kun valtion talousarvio on hyväksytty.

Henkilöstömenot

Voimassaolevat virka- ja työehtosopimukset päättyvät 28.2.2022. Uusien sopimusten sisällöt ja mahdolliset tulevat palkankorotukset ovat vielä täysin auki. Budjetoinnissa on kuitenkin syytä varautua palkankorotuksiin ja välttää alibudjetointia. Henkilöstökuluihin on vuonna 2021 budjetoitu yhteensä 28 M€.

Tuloslaskelma, joka on Raamin perustana:

	TP 2019	TP 2020	TA 2021	RAAMI 2022
TULOSLASKELMA				
Toimintatuotot	20 827 561	20 389 528	20 366 050	
Toimintakulut	-98 507 941	-96 521 449	-101 261 073	
TOIMINTAKATE	-77 680 380	-76 131 921	-80 895 023	-81 078 240
Verotulot	45 374 104	46 291 870	48 451 905	47 833 620
Valtionosuudet	32 268 322	36 902 369	38 292 781	37 382 392
Rahoitustuotot ja -kulut	906 913	837 259	754 874	661 000
VUOSIKATE	868 959	7 899 577	6 604 537	4 798 772
Poistot ja arvonalentumiset	-3 948 792	-4 257 803	-4 327 105	-4 610 950
Satunnaiset erät	0	0	1 760 000	
TILIKAUDEN TULOS	-3 079 833	3 641 774	4 037 432	187 822
<i>Taseen alijäämä, 2021 lukien arvio</i>	<i>-5 738 704</i>	<i>-2 091 481</i>	<i>1 945 950</i>	<i>42 291</i>

5. Käyttötalous

5.1. Toiminnalliset muutokset

Toimielinten tulee esittää toteutettavat toiminnalliset muutokset. Mikäli toiminnalliset muutokset vaikuttavat muiden toimielinten toimintaan, tulee niistä keskustella ja sopia asianosaisten kanssa ennen päätöksentekoa. Toiminnallisissa muutoksissa tulee etsiä synergiaetuja, taloudellisuutta ja tehokkuutta koko kaupungin näkökulmasta tarkasteltuna.

5.2. Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnalliset tavoitteet, jotka annettulla määrärahalta tulee saavuttaa, on esitettävä selkeästi yksilöityinä. Tavoitteiden valmistelussa on kiinnitettävä erityisesti huomiota siihen, että ne ovat kuntalaisten kannalta olennaisia, selkeitä, kysyntään vastaavia, vaikuttavia sekä yksiselitteisesti ja helposti todettavia ja mitattavia. Toiminnalliset tavoitteet voivat olla määrä-, laatu-, taloudellisuus- ja **tuloksellisuustavoitteita**. Tuloksellisuus tarkoittaa kunnan kykyä onnistua palvelujen järjestämisessä taloudellisesti vaikuttavuuden, palvelun laadun, toimintaprosessien sujuvuuden sekä henkilöstön aikaansaannoskyvyn suhteen.

Talousarvioon tulee esittää tuloksellisuustavoitteet, jotka asetetaan tulosalueittain.

Asetettavien tavoitteiden toteutumista kuvaamaan on asetettava mittarit, joiden perusteella voidaan todeta tavoitteiden saavuttaminen tilivuoden aikana ja erityisesti sen lopussa. Tavoitteiden tulee kuvata haluttua tulosta, ei niinkään tekemistä. Tavoitteet ovat sitovia ja niiden toteutumista seurataan koko vuoden ajan ja erityisesti tilinpäätöksessä.

Jokaiselle tulosalueelle tulee asettaa selkeät tulostavoitteet sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavat mittarit.

Informaatiotietoina tulosalueittain voidaan - ja on syytä - esittää kysyntä- ja laajuustietoja, jotka eivät siis ole tavoitteita eivätkä tavoitteiden toteutumista kuvaavia mittareita.

Lisäksi jokaisen tulosalueen kohdalla esitetään palvelukokonaisuudet, joista tulosalue muodostuu. Palvelukokonaisuuksien osalta sisältöä tulee avata karkealla tasolla mihin määräraha käytetään ja mitä pitää sisällään.

5.3. Raami

Käyttötalouden menojen ja tulojen erotus eli **toimintakate** on tuloslaskelmaraamissa

- 81.078.240 euroa

Tämä kokonaisnettomenoraami jaetaan eri toimielimien kesken niin, että jokainen alla lueteltu toimielin saa vuoden 2022 talousarvion **laadinnan ohjeeksi**

sitovan nettomenojen kokonaismäärän eli nettomenoraamin.

Talousarvioesitykset tulee laatia siitä näkökulmasta, että toiminta sopeutetaan käytettävissä olevaan rahamäärään. Tämän johdosta tehtävät toiminnalliset muutokset taloudellisine vaikutuksineen tulee esittää konkreettisesti.

Käyttötalousosa toimielimittäin (perusturvapalvelut ja erikoissairaanhoido eriteltynä kaupunginhallituksen raamista)

TOIMIELINKOHTAINEN NETTOMENORAAMI

Toimielin	TP 2019	TA 2020	TA 2021	RAAMI 2022	muut%
Kaupunginhallitus(pl sote)	-3 938 034	-4 356 115	-4 834 302	-3 822 196	-20,9 %
Perusturvapalvelut	-30 343 990	-29 845 980	-30 651 384	-31 076 414	1,4 %
Erikoissairaanhoido	-17 435 597	-17 593 775	-18 330 592	-18 587 967	1,4 %
Kaupunkisuunnittelulautakunta	-90 170	-190 992	-484 889	-492 807	1,6 %
Sivistyslautakunta	-22 077 822	-22 367 794	-22 119 510	-22 515 243	1,8 %
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	-1 902 366	-2 241 691	-2 580 383	-2 621 935	1,6 %
Tekninen lautakunta	-1 935 805	-1 689 830	-1 893 963	-1 961 679	3,6 %
Yhteensä	-77 723 784	-78 286 177	-80 895 023	-81 078 240	0,2 %

5.4. Henkilöstömenot

Vuoden 2021 vuosipalkat kasvavat vuodesta 2020 2,123 % ja vuoden 2022 vuosipalkat vuodesta 2021 **2,03 %**. **Tämä on vain arvio budjetoinnin pohjaksi.** Sopimusneuvottelut ja uudet sopimukset valmistuvat vasta vuoden 2022 aikana.

Talusojohtaja ilmoittaa tilivelvollisille henkilötasolla kustannuspaikoittain vuoden 2022 vuosipalkka-arvion. Sivukuluprosentit ohjelma laskee automaattisesti. Nämä tulee tarkistaa ja huomioida mahdolliset muutokset sekä lisätä mahdollisesti puuttuvien henkilöiden vuosipalkat vuoden 2022 talousarvioon.

Sijaisten ja erilliskorvausten ynnä muiden vastaavien ryhmien osalta vuosipalkat voidaan laskea siten, että elokuun 2021 kuukausipalkka kerrotaan 12,925:llä, joka kerroin huomio arvioidut palkankorotukset ja lomarahat täysimääräisenä.

Henkilöstön määrän tarve, kesto ym. seikat on otettava huomioon arvioinnissa.

Henkilöstösivukulut ovat valmiina talouden suunnitteluohjelmassa, joka laskee ne automaattisesti. Opetushenkilöstön VaEL (tili 41120) tulee jättää talousarviossa 0:ksi, koska sen talousvaikutus sisältyy palkkaperusteiseen KuEL:iin (tili 41000). Eläkemenoperusteinen KuEL (tili 41020) ja luontaisetutilit (tilit 40640 ja 40690) täytetään Rahatoimistossa keskitetysti.

6. Investoinnit

Poistosuunnitelman mukainen pienhankintaraja on **10.000 euroa**. **Alle tämän euromäärän jäävät hankkeet käsitellään käyttötaloudessa eikä niistä lasketa poistoja, vaan ne jäävät kokonaisuudessaan ao. vuoden menoksi.**

Jokainen investointihanke on perusteltava sekä esitettävä hankkeen vaikutus käyttötalouteen; x euroa käyttömenoja

alentava/lisäävä vuositasolla. Myös mahdolliset työsuojelulliset tai muut vastaavat perustelut on aina muistettava esittää. Suuret investoinnit, jotka toteutetaan usean vuoden aikana, esitetään koko toteutusajalta eri vuosien kustannuksina. Investointiesitykset tehdään kolmeksi vuodeksi eli 2022 - 2024 käyttäen pohjana voimassaolevan taloussuunnitelman investointiosaa.

7. Talousarvion tekninen toteutus

7.1. Talousarvion tekninen rakenne

Talousarvion rakenne on sama kuin vuonna 2021. Jokaisen tulosalueen kohdalla esitetään

- palveluajatus
- toiminnan painopistealueet suunnittelukaudella
- toiminnalliset tavoitteet talousarviovuonna
- tavoitteiden toteutumista kuvaavat mittarit
- kysyntä- ja laajuustiedot
- tulosalueen **määräraha, joka on toimintakate**, lisäksi esitetään tuotot ja kulut erikseen tiliryhmittäin
- tulosalueen koostuessa useimmista palveluyksiköistä, niistä esitetään tuotot, kulut ja toimintakate

7.2. Talousarvioesitysten teko

Talousarvioesitykset **euro-määräisiltä osiltaan laaditaan "Clausion FPM"** talouden suunnitteluohjelmaan **tileittäin ja kustannuspaikoittain**. Käyttötalouden suunnitelmavuodet 2023 – 2024 viedään ohjelmaan keskitetysti rahatoimistossa. Näin muodostuu alustava talousarvion käyttösuunnitelma.

Kankaanpään kirjaussuunnitelman mukaiset kustannuspaikat euromäärineen on ohjelmassa valmiina siten, että pohjalukuna on vuoden 2021 talousarvion luvut.

Sisäiset laskutuserät: sisäisiä eriä laskuttavat (tilapalvelu, siivous, ruokahuolto, tietohallinto) ilmoittavat laskutuskohteet rahatoimistoon, jossa ne keskitetysti kirjataan ao. kustannuspaikoille ja täsmätetään.

Käyttötalouden **toiminnalliset tavoitteet** ja niitä kuvaavat mittarit esitetään laadittuun pohjaan **tulosalueittain valtuustotasolla**.

Investointiesitykset perusteluineen tehdään niitä varten olevalla lomakkeella. Investoinnit viedään Clausion FPM ohjelmaan keskitetysti rahatoimistossa.

Talousarvion koontivaiheessa esitykset kootaan yhdeksi kirjaksi.

Toiminnalliset tavoitteet -esitykset voi täyttää suoraan valmiiseen pohjaa **noutamalla pohjan**

- käyttötalous T:/tekstit/SIIRTO/TA 2022/**Käyttötalous Pohjat 2022/ P [tulosalueen nimi]**
- investoinnit T:/ tekstit/SIIRTO/TA 2022/**Investoinnit Pohja 2022**

ja **tallentamalla valmiit** esitykset

- käyttötalous T:/tekstit/SIIRTO/TA 2022/**Lautakuntien esitykset 2022/ E [tulosalueen nimi]**
- investoinnit T:/ tekstit/SIIRTO/TA 2022/**Investointi esitykset/ [toimielimen nimi]**

Lautakuntien talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitykset on laadittava ehdottomasti

viimeistään 11.10.2021 klo 15:00

8. Liitteet

Kaupunginhallituksen päätös 6.9.2021 §320 "Talousarvio 2022" liitteineen

Kankaanpään kaupunginhallitus

Mika Hatanpää Pekka Laiho
kaupunginjohtaja talousjohtaja